

Ruim 5100 honderdtonners en 507 tientonners waren

Opnieuw meer

Voor een melkveebedrijf blijft het iedere keer een bijzonder moment: een koe die de magische grens van 100.000 kg melk of 10 ton vet en eiwit overschrijdt.

In 2016 werden er in Nederland meer koeien dan ooit honderdtonner en tientonner. Veeteelt zette een aantal cijfers van deze productietoppers op een rij.

tekst **Jorieke van Cappellen**

Op het ene bedrijf pronken de certificaten en bordjes rijendik aan de muur in de keuken, op het andere hangen er één of enkele bescheiden op het kantoor. Maar het wegstoppen van honderdtonners en tientonners gebeurt op een melkveebedrijf eigenlijk nooit. Sinds de invoering van het predicaat honderdtonner in 1990 zijn er in Nederland 30.742 koeien die de honderd ton haalden (tabel 1), in Vlaanderen waren dat 1622 veelgeefsters.

Dagelijks tellen de mpr-statistieken van CRV zes tot zeven nieuwe honderdtonners. Het lijkt al haast niet meer bijzonder, maar wanneer dit wordt afgezet tegen de gemiddelde levensproductie bij afvoer in Nederland

Tien stalgenoten realiseren samen een miljoen kilo melk

Tien van de koeien van melkveehouder Hans Stam (53) uit Warmenhuizen bereikten in 2016 een bijzondere mijlpaal. Samen realiseerden ze een totale melkproductie van 1 miljoen kilogram melk. Bijna nog unieker is dat alle tien koeien met elkaar op de foto konden (foto boven). 'In het voorjaar van 2016 zag ik op de mpr-uitslagen al dat ik vijf koeien had die samen 50.000 kilogram vet en eiwit hadden gegeven', vertelt Stam. 'Toen ben ik hun producties gaan volgen.'

Zeven maanden later was het zover. 'Ik melk maar 50 koeien en ik vind het mooi dat twintig procent van mijn veestapel samen die miljoen liter gaf.'

Vijf van de tien veelgeefsters zijn inmiddels honderdtonner. De enige tientonner in het gezelschap is de oudste koe op het bedrijf en de stalfavoriet. De ruim zeven-

tien jaar oude Vera 134 (v. Lord Lily) produceerde in haar leven in 5029 melkdagen al 153.666 kg melk met gemiddeld 4,31% vet en 3,39% eiwit en 11.837 kg vet en eiwit. Naar verwachting zullen twee andere koeien, Vera 159 (v. Sinatra) en Beatrix 94 (v. Lord) het tientonnerpredicaat binnenkort ook halen.

'De Vera's zijn de melkrijkste familie van de stal', vertelt Stam. Tot enkele jaren terug fokte Stam vooral op melkproductie en goede uiers. 'Inmiddels zit de hoge melkproductie in de veestapel verankerd. Ik richt me nu meer op behoud van goed beenwerk, zodat de dieren lang kunnen blijven lopen. Ik wil graag dat de koeien oud worden en lang meegaan.'

De productie per lactatie, die voorheen boven de 10.000 kilogram melk uitkwam, is daarom iets gedaald. 'Deze ligt

nu op 9600 kilogram, maar het eiwit is wel iets gestegen naar 3,70 procent. En eiwit wordt op dit moment juist goed uitbetaald', aldus Stam.

Grover gras in rantsoen

De melkveehouder houdt zich in zijn bedrijfsvoering aan de zelfbenoemde vier g's. 'Als eerste moet je geduld hebben. Ik insemineer hoogproductieve koeien meestal pas drie maanden na afkalven. Productie en reproductie gaan niet altijd goed samen, ik insemineer rustig wat vaker als dat nodig is. En ik vind het mooi dat acht van de tien koeien een CRV-pedigree hebben,' voegt Stam er nog aan toe. De tweede g is van genetische aanleg. 'Ik probeer altijd de juiste combinaties te maken van koe en stier.' De derde g is die van grof, waar-

Tien hoogproductieve koeien van melkveehouder Hans Stam behaalden in 2016 gezamenlijk een miljoen kilogram melk

in het boekjaar 2015-2016 actief als melkproducente

productietoppers

(30.967 kg in 2016), wordt duidelijk dat er voor het geven van honderd ton melk toch zeker een uitzonderlijke inspanning nodig is.

Ruim 5600 predicaatkoeien actief

In het boekjaar 2015-2016 waren er meer dan 5100 honderdtonners en 507 tientonners die actief melk produceerden. Vanaf de invoering van de predicaten groeide het aantal topproductentes ieder jaar stormachtig. Toch is de stijging van het aantal honderdtonners sinds 2009 afgevlakt. Dat ging overigens gelijk op met het afvlakken van de levensproductie bij afvoer in deze jaren.

In 2016 steeg de levensproductie bij afvoer wel opnieuw

en kwam het aantal honderdtonners voor het eerst boven de 2300 dieren per jaar uit. Een reden hiervoor kan zijn dat melkveehouders in Nederland toch meer koeien aanhielden vanwege de onzekerheid rond fosfaatrecht

Tabel 1 – Aantal honderdtonners en tientonners in Nederland en Vlaanderen sinds de invoering van predicaten in resp. 1990 en 1994 (bron: CRV)

jaartal	honderdtonners in Nederland	tientonners in Nederland	honderdtonners in Vlaanderen	tientonners in Vlaanderen
1990	55	—	3	—
1991	163	—	4	—
1992	222	—	6	—
1993	264	—	12	—
1994	384	3	17	0
1995	522	15	14	0
1996	726	12	22	0
1997	764	23	43	1
1998	716	41	48	0
1999	634	55	45	0
2000	668	52	40	0
2001	719	66	45	2
2002	697	48	43	3
2003	865	50	56	4
2004	1.023	77	58	3
2005	1.155	105	88	3
2006	1.389	121	95	2
2007	1.626	123	114	5
2008	1.803	141	112	5
2009	2.141	176	97	5
2010	2.172	226	119	0
2011	2.156	227	112	4
2012	1.979	218	102	4
2013	2.013	219	92	6
2014	2.076	230	80	7
2015	2.178	216	79	3
2016	2.234	229	76	9
totaal	30.742	2.673	1.622	66

mee Stam doelt op het rantsoen. 'Ik maai het gras meestal een dag of tien later dan de boeren in de omgeving. Grover gras geeft een minder grote aanslag op de pens en de klauwen dan snel verteerbare spinazie.' Ten slotte de vierde g. 'Die van geluk, want dat moet je ook wel hebben als je werkt met oudere koeien', besluit Stam.

bedrijf	aantal honderdtonners
mts. Knoef-Hendriksen, Geesteren (Ov.)	66
mts. Van Wijk, Zuurdijk	50
Hol-Stiens, Stiens	44
Boonstra Agro bv, Roordahuizum	42
M. Kraakman, Sint Maartensbrug	39
A. A. van Velzen, Meedhuizen	38
vof B. en D. Stuij, Ottoland	33
Vreba Melkvee bv, Vredepeel	33
Stichting De Schothorst, Lelystad	33
mts. Lekkerkerker, Harmelen	33

Tabel 2 – Nederlandse top van bedrijven met de meeste honderdtonners sinds 1990 (bron: CRV)

bedrijf	aantal tientonners
mts. Knoef-Hendriksen, Geesteren (Ov.)	23
vof Huinder, Adorp	9
mts. P. A. en H. J. de Boer, Tjalleberd	8

Tabel 3 – Nederlandse top van bedrijven met de meeste tientonners sinds 1994 (bron: CRV)

bedrijf	aantal honderdtonners
Lahousse-Zomerbloemhof Iv, Elverdinge	21
De Brabander Iv, Zomergem	17
F. Noppe, Gullegem	14
S. Cuvelier, Poperinge	14
F. Maelfait, Hulste	12
B. Cocquyt, Zwevezele	11
J. Bertels, Kontich	11
G. Van Belleghem, Knesselare	10
Terrijn Iv, Bogaarden	10
K. Goossens, Meerhout	9
P. Claeys, Zomergem	9

Tabel 4 – Vlaamse top van bedrijven met meeste de honderdtonners sinds 1990 (bron: CRV)

bedrijf	aantal tientonners
Lahousse-Zomerbloemhof Iv, Elverdinge	3
De Brabander Iv, Zomergem	3
J. Boussemaere, Diksmuide	2
W. Morthier, Bellem	2
H. Ameloot, Slijpe	2
B. Cocquyt, Zwevezele	2

Tabel 5 – Vlaamse top van bedrijven met de meeste tientonners sinds 1994 (bron: CRV)

ten. In 2016 was het gemiddelde rollend jaargemiddelde in Nederland ook 300 kg melk hoger (8663 kg melk).

Tien ton vet en eiwit blijft zeldzaam

Het aantal koeien dat in haar leven 10.000 kilogram vet en eiwit weet te pro-

naam	aantal honderdtonners
Skalsumer Sunny Boy	1.826
Tops Monitor Legend	1.138
Eastland Cash	840
Etazon Lord Lily	833
Etazon Celsius	622
Stadel	516
Havep Marconi	503
F16 Rocket C	471
Delta Cleitus Jabot	465
Etazon Labelle	452
Delta Lava	337
Newhouse Ronald	321
Etazon Addison	305

Tabel 6 – Vaders van de honderdtonners in Nederland en Vlaanderen sinds 1990 (bron: CRV)

naam	aantal tientonners
Skalsumer Sunny Boy	292
Tops Monitor Legend	137
Eastland Cash	99
F16 Rocket C	90
Etazon Lord Lily	85
Etazon Celsius	77
Havep Marconi	72
Newhouse Ronald	54
Delta Cleitus Jabot	36
Stadel	36

Tabel 7 – Vaders van de tientonners in Nederland en Vlaanderen sinds 1994 (bron: CRV)

duceren, is heel wat zeldzamer. Waren er bij de invoering van het tientonnerpredicaat in 1994 nog 'maar' drie koeien die deze grens haalden, in 2016 waren dat er 238, waarvan negen Vlaamse koeien. Niet eerder waren er in een jaar zo veel koeien die deze mijlpaal bereikten. Iets later dan bij de honderdtonners, in 2011, is er wel een afvlakking van het aantal tientonners te bespeuren.

Overigens is het niet zo dat een honderdtonner ook automatisch meer kans heeft om tientonner te worden. Oud-NRS-onderzoeker Ite Hamming analyseerde in 2014 dat de kans om ook tientonner te worden min of meer te voorspellen is aan de hand van het aantal geproduceerde kilo's vet en eiwit als honderdtonner. Heeft een koe als honderdtonner al meer dan 8500 kilo vet en eiwit geproduceerd, dan is de kans meer dan 25 procent dat ze ook tientonner wordt. Voor een reële kans moet het aantal kilo's vet en eiwit als honderdtonner toch zeker wel 7500 kilogram zijn, zo stelde Hamming.

In Hammings analyse kwam naar voren dat koeien met het predicaat tientonner naast meer melk ook hogere gehal-

ten geven, gemiddeld 0,30 procent meer vet en een tiende procent meer eiwit, dan honderdtonners.

Meeste veelgeefsters in noorden

Dat veel honderdtonners op een bedrijf nog niet zegt dat er op dat bedrijf ook veel koeien tientonner worden, wordt duidelijk als de bedrijven met het hoogste aantal honderd- en tientonners naast elkaar worden gezet (tabel 2 t/m 5).

Het bedrijf van Jos en Ingrid Knoef uit Geesteren (Ov.) voert de honderdtonnerlijst aan, gevolgd door maatschap Van Wijk uit Zuurdijk en Hol-Stiens uit Stiens als nummers twee en drie.

Ook de tientonnerlijst wordt op indrukwekkende wijze aangevoerd door Jos en Ingrid Knoef. Nog twee bedrijven zijn in beide toplijsten terug te vinden. Stichting De Schothorst in Lelystad en Arno van Velzen uit Meedhuizen prijken in de lijst met honderdtonners én met tientonners (net niet zichtbaar in tabel 3). Ook valt op dat er veel bedrijven in Noord-Nederland in de toplijsten staan. In Vlaanderen voeren Lahousse-Zomerbloemhof uit Elverdinge en De Brabander uit Zomergem beide lijsten aan.

Sunny Boy ongenaakbaar

Bij zowel de honderdtonners als de tientonners wordt het lijstje met vaders van topproducenten ongenaakbaar aangevoerd door Skalsumer Sunny Boy (tabel 6 en 7), gevolgd door Tops Monitor Legend en Eastland Cash.

Alleen bij de tientonners is de top drie de afgelopen drie jaar iets veranderd. Was het bij de tientonners twee jaar geleden nog F16 Rocket C die plaats drie bezette, inmiddels is die plaats ingenomen door Eastland Cash, zoon van hofleverancier Sunny Boy. Tussen het 'zwartbontgeweld' staat Stadel zowel bij de tien- als bij de honderdtonners als hoogste roodbontstier genoteerd. |

Conclusies

- In het boekjaar 2015-2016 waren ruim 5600 predicaatkoeien actief als melkproducent.
- Relatief veel bedrijven met predicaatkoeien zijn gevestigd in Noord-Nederland.
- In 2016 waren er meer koeien dan ooit die een productiepredicaat behaalden.
- Tientonners geven melk met standaard hogere gehalten dan honderdtonners.